

Gilbert King, *Woman, child for sale. The New Slave Trade in the 21st Century*, New York: Chamberlain Bros 2004, ss. 232.

Rozwój cywilizacyjny przynosi wiele dobrodziejstw w różnych dziedzinach życia społecznego i jednostkowego. Industrializacja, urbanizacja oraz globalizacja (a w niej rozwój społeczeństwa informatycznego) to najbliższe dobie współczesnej procesy przemian mających kluczowy wpływ na życie społeczne. Zasięg i szybkie tempo przeobrażeń społecznych jest bardzo zróżnicowany, co ma daleko idące konsekwencje odślaniane w kolejnych dekadach. Powyższe czynniki historycznego biegu transformacji mają podstawę w doświadczeniach minionych wieków obecności człowieka na ziemi. „Ignorować historię znaczy ją powtarzać” – pisze E. Clift we wstępie do recenzowanej książki (s. 1), przywołując wydarzenia z historii Stanów Zjednoczonych w kontekście współczesnego procederu handlu ludźmi i przestępczego niewolnictwa.

Recenzowana książka podejmuje bulwersujący problem niewolnictwa w XXI wieku. Niewątpliwie jest to niepożądany rezultat przemian, a raczej jego niezrównoważonego zasięgu. Co więcej, nie są one dostrzegalne przez medialny radar, ponieważ nie dotyczą obywateli krajów tzw. wysoko i średnio rozwiniętych. Medialny szum koncentruje się na fakcie, poszczególnych wydarzeniach, gubiąc zachodzące procesy, a więc pewne zachowania, które niełatwo ograniczyć, a jedynie zaradzić jednostkowemu zdarzeniu (s. 7).

Książka rysuje sytuację współczesnego niewolnictwa na przykładzie osobistych tragedii kobiet i dzieci, które za obietnice lepszej przyszłości opuściły ojczyznę. Oszukane i odarte z godności, trafiają jako towar na rynek handlu ludźmi najczęściej jako przyszłe zniewolone prostytutki (s. 19-56). Autor przytacza standardy eksploatacji i wyzysku, przedstawia profil socjologiczny osób trudniących się werbunkiem i nadzorem nad rynkiem nowego niewolnictwa (s. 57-76). Sporo miejsca poświęcono historycznym uwarunkowaniom niewolnictwa, przywołując starożytność i afrykański rynek niewolnictwa (s. 77-106). Ostatnia część tekstu monografii podejmuje opis działań w wielu krajach zmierzających do złamania współczesnego handlu niewolnictwem. Autor, opierając się na rocznych raportach Sekretariatu Stanu USA na temat globalnej

sytuacji dealerstwa ludźmi oraz rankingu krajów zaangażowanych w handel, tranzyt i zatrudnianie zniewolonych ludzi, analizuje uwarunkowania społeczno-prawne tych krajów. Ich typologia sprowadza się do trzech aspektów: rządów krajów w pełni stosujących minimum standardów prawnych, przeciwdziałających temu brutalnemu zjawisku (Korea Południowa, Macedonia, Holandia, Kolumbia, Czechy); krajów tylko częściowo wypełniających minimum standardów prawnych, ale czyniących znaczący wysiłek sprostania powyższym standardom (Pakistan, Rosja, Meksyk, Chiny, Izrael); oraz krajów nie wypełniających w pełni standardów prawnych i nie podejmujących znaczących wysiłków do sprostania im (Turcja, Uzbekistan, Kazachstan i Wietnam, s. 107-165).

W konkluzji książki znajdują się zagadnienia mające związek z tematem opracowania: AIDS, połączenie zjawiska handlu ludźmi z prostytutką, bazy wojskowe USA a pośrednictwo w wykorzystywaniu kobiet oraz krajowe dealerstwo ludźmi w Stanach Zjednoczonych. W aneksach opracowania są zamieszczone szablony znaczących przypadków handlu, pośrednictwa i zatrudniania ludzi wbrew ich woli w ostatnich ośmiu latach na terenie Stanów Zjednoczonych oraz wykaz międzynarodowych organizacji przestępczych handlujących kobietami i dziećmi, w tym i w Polsce (s. 183-215).

Książka porusza niewątpliwie ważne zagadnienie dotyczące coraz większe grupy ludzi z biednych krajów. Autor prawie całą uwagę skupił jednak na mniej lub bardziej powierzchownym przedstawieniu problemu. Czytelnik ma wrażenie lektury informacji prasowych, czego nie zacierza historia niewolnictwa dołączona do książki (notabene, nie w tym miejscu struktury opracowania). Szukając możliwych rozwiązań problemu, Autor podziela punkt widzenia instytucji rządowych, jakoby zmiany regulacji prawnych i ustalenia między krajami miały wyeliminować problem. Na pewno działania powyższe utrudniają proceder, jednak nie wpływają na jego ograniczenie lub likwidację. Autor pozostawił na uboczu to, co stanowi punkt wyjścia, a więc podstawę antropologiczną, wartości podstawowe, normy płynące z prawa objawionego, wszak reprezentuje społeczeństwo w ponad 90% chrześcijańskie. W dwunastostronicowej bibliografii nie ma żadnej publikacji na ten temat.

Książka ma charakter ilustrujący; szkoda, że Autor zatrzymał się na tym poziomie. Można ją polecać osobom pragnącym dopisać jej dalszą część. Przedstawienie koncepcji człowieka i pogłębionych wniosków oraz postulatów uczyniłyby z recenzowanej publikacji wartościową lekturę dla wielu osób pragnących systemowych i zintegrowanych programów przeciwdziałających nie tylko skutkom, ale i przyczynom tego bolesnego zjawiska.

Ks. Mirosław Kalinowski
Katedra Opieki Społecznej Paliatywnej i Hospicyjnej KUL